

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
Кафедра культурології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з навчальної роботи

І. Сташевська

“ 27 ” 08 2019 р.

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Робоча програма навчальної дисципліни

Освітньо-професійна програма
Менеджмент культури та соціальний маркетинг

Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	028 Менеджмент соціокультурної діяльності
Факультет	культурології

Харків, 2019 рік

Робоча програма «Історія української культури», для студентів першого (бакалаврського) рівня, галузі знань 02 Культура і мистецтво, спеціальності 028 Менеджмент соціокультурної діяльності.

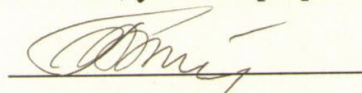
Мова навчання — українська.

Розробник:

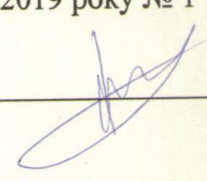
В. Грицаненко, доцент кафедри культурології

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри культурології
Протокол від “22” серпня 2019 року № 2

В. о. завідувача кафедри

 Т. Босенко

Схвалено радою факультету культурології
Протокол від “27” серпня 2019 року № 1

Голова ради факультету О. Кравченко

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>02 Культура і мистецтво</u> (шифр і назва)	Обов'язкова	
	Спеціальність (освітня програма) <u>028 «Менеджмент соціокультурної діяльності»</u> (шифр і назва)		
Індивідуальне науково-дослідне завдання <i>не передбачено</i> (назва)	Спеціалізація: -	Рік підготовки:	
		3-й	—
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		5-й	—
Тижневих годин для денної форми навчання – 2 аудиторних – 34 самостійної роботи студента – 56	Ступінь: бакалавр	Лекції	
		20 год.	—
		Практичні	
		-	—
		Семінарські	
		14 год.	—
		Самостійна робота	
		56 год.	.
		Вид контролю:	
		іспит	—

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:
для денної форми навчання – 34/86

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни — формування професійної культури, наукового світогляду, стилю мислення та дослідницького смаку у майбутнього фахівця, журналіста, культурно-громадського діяча. Надання знань про сутність соціально-політичних, економічних, культурологічних процесів, що відбувалися в минулому й відбуваються в сучасній Україні, їх взаємозв'язки та наслідки

У відповідності до Освітньої програми навчальна дисципліна формує наступні компетентності та результати навчання:

а) компетентності:

Загальні компетентності	ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення й аналізу інформації з різних джерел. ЗК 16. Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК 17. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 18. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
Фахові компетентності	ФК2.3датність критично усвідомлювати взаємозв'язок між культурними, соціальними та економічними процесами у формуванні та змінах соціокультурного середовища. ФК3.3датність аналізувати економічні, екологічні, правові, політичні, соціологічні, психологічні, технологічні особливості динаміки соціокультурної сфери. ФК4.3датність визначати стратегічні пріоритети та аналізувати особливості місцевих, регіональних, національних та глобальних стратегій соціокультурного розвитку.

• б) результати навчання:

	1. Застосовувати навички критичного мислення у практичній діяльності. 2. Проявляти самостійність суджень та самокритичність у процесі обговорення професійних питань, уміти аргументовано вести дискусію.. 3. Мати концептуальні та методологічні знання із соціальних та культурологічних аспектів суспільної динаміки, а також навички їх практичного використання у професійній діяльності. 4. Виявляти взаємозв'язок між культурними, соціальними та економічними, правовими чинниками зміни ринку культури та культурних індустрій. 20. Здійснювати контроль за ефективністю реалізації
--	--

	прийнятих організаційно-управлінських рішень, оцінювати їх наслідки.
--	--

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є:

- іспит;
- стандартизовані тести;
- реферати, есе;
- виступи на семінарських заняттях;
- інші види групових завдань.

2. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Вступ до курсу «Історія України: цивілізаційний вимір». Теоретичні та методологічні основи.

Понятійний апарат, предмет та завдання курсу. Періодизація і хронологія історичного процесу. Місце українських земель у світових процесах. Принципи й підходи до періодизації історичного процесу. Джерела історичного дослідження та його види.

Тема 2. Давні період: розвиток людства в стародавні часи

Початок людського життя на території України. Періодизація історії первісного суспільства та її характеристика. Палеоліт, мезоліт, теоліт на українських землях. Неолітична революція. Духовне життя первісного суспільства. Доба трипільської культури.

Тема 3. Стародавні цивілізації на українських землях

Кімерійці. Таври. Скіфи. Сармати. Грецька колонізація Північного Причорномор'я та Приазов'я. Ранні слов'яни. Їх матеріальна та духовна культура, господарство та суспільний лад, відносини з сусідами. Давні слов'яни у V-VII столітті. Їх суспільна та державна організація. Стосунки з кочовиками та з Візантією. Державні утворення не слов'янських народів на території сучасної України.

Тема 4. Княжий період в історії українських земель

Східні слов'яни на території України VII-XIII ст. Утворення й основні етапи розвитку ранньофеодальної держави східних слов'ян з центром у Києві. Різні теорії походження Київської держави. Перші київські князі. Боротьба за консолідацію держави. Утвердження християнства на Русі. Його історичне значення. Соціально-економічні та правові відносини в державі. "Руська правда". Міжкнязівські усобиці. Боротьба за зміцнення держави. Місце Київської Русі в середньовічній Європі. Її роль в історичних долях східнослов'янських народів. Культура Київської Русі. Початок занепаду Київської держави. Причина її розпаду. Становлення князівств середнього Подніпров'я: Київського, Переяславського та Чернігівсько-Сіверського. Формування української народності. Перші згадки, географічне поширення топоніма та етноніма "Україна". Утвердження української символіки. Утворення Галицько-Волинської держави. Її внутрішня і зовнішня політика. Галицько-Волинське королівство - одна з форм національної держави, правонаступник Київської Русі.

Тема 5. Литовсько-польський період в історії українських земель

Утворення Великого князівства Литовського. Інкорпорація українських земель до його складу. Завершення формування української народності. Її етносоціальні ознаки. Соціально-економічний розвиток українських земель. Торговельно-економічні та культурні зв'язки з європейськими країнами. Претензії московського двору на давньоруську спадщину. Литовсько-польські унії та їх вплив на подальшу долю українського народу. Роль церкви у збереженні та розвитку національної самобутності українського народу XIV-XVI ст.

Тема 6. Козацтво та його роль в історії українського народу

Козацтво як явище світової історії. Теорії походження та дискусії щодо часу виникнення. Заняття, звичаї та побут козаків. Д. Байда-Вишневецький. І. Підкова. Запорозька Січ та її устрій. Козацька символіка. Реєстрове козацтво.

Тема 7. Хмельниччина: національно-визвольна революція українського народу середини XVII ст.

Боротьба проти національного та соціально-релігійного гніту. Селянсько-козацькі повстання 20-30-х рр. XVII ст. Визвольна війна під проводом Б. Хмельницького. Її причини. Характер та рушійні сили. Формування елементів державності в ході всенародної війни. Становлення козацько-гетьманської держави. Її внутрішня і зовнішня політика. Переяславська рада. Договір з Московією. “Березневі статті” 1654 р. Їх умови, правове та історичне значення. Альтернативи історичного розвитку української держави.

Тема 8. І. Мазепа та П.Орлик: варіанти розвитку української державності

Україна в геополітичних планах Московії, Польщі й Туреччини. Порушення територіально цілісності України. Адміністративно-територіальний устрій Лівобережжя. Обмеження української державності. Соціальний та національний гніт Польщі на Правобережжі й західноукраїнських землях. Українська культура в XVII ст. Гетьманування І. Мазеви. Розрив відносин з Московією і боротьба за відновлення державності українського народу. Мазепинці та їхні політичні концепції. П. Орлик та його Конституція і Вивід прав України. Соціально-економічний розвиток та політичне становище України в XVIII ст. Економічне та політичне становище України у другій половині XVIII ст. Посилення антиукраїнської політики Росії. Остаточна ліквідація автономного устрою та гетьманства. Подальша доля козацтва. Правобережжя та західноукраїнські землі. Поділи Польщі та нове політичне розчленування України. Їх історичні наслідки. Українська культура у XVIII ст. Вплив української культури на російську.

Тема 9. Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій (кінець XVIII – початок XX ст.)

Політичний стан та адміністративний устрій українських земель наприкінці XVIII-у першій половині XIX ст. Соціально-економічний розвиток українських земель. Посилення кризи феодально-кріпосницької системи. Формування нового економічного укладу і виробничих відносин у промисловості та сільському господарстві. Розвиток внутрішньої торгівлі й системи шляхів сполучень. Початок відродження української та національної самосвідомості. Політизація українського національного руху. Кирило-Мефодіївське братство - перша українська політична нелегальна організація. Особливості національного відродження у Західній Україні. “Руська трійця”. Вплив європейських національно-визвольних революцій 1848-1849 рр. на піднесення національного руху в Україні. Піднесення української культури першої половини XIX ст. - головний наслідок національного відродження. Соціально-економічні зміни у підросійській Україні другій половині XIX ст. Структурна перебудова господарства. Особливості та хід промислового перевороту, його економічні та соціально-політичні наслідки. Соціально-економічний розвиток західноукраїнських земель після революції 1848-1849 рр.

Тема 10. Українська національно-демократична революція 1917 – 1921 рр. УЦР

Утворення Центральної Ради. Перший Універсал Центральної Ради. Утворення Генерального Секретаріату. Другий Універсал Центральної Ради. Центральної Рада - крайовий орган влади. Третій Універсал Центральної Ради. Проголошення Української Народної Республіки. Утворення більшовицької УНР. Четвертий Універсал Центральної Ради. Проголошення незалежності УНР. Їх розбудова. Більшовицька інтервенція проти УНР. Встановлення режиму більшовицької диктатури.

Утворення гетьманського уряду. Його внутрішня і зовнішня політика. Встановлення влади Директорії. Відродження УНР. Відносини з Антантою. Внутрішня політика Директорії. Відновлення більшовицької УНР. Проголошення ЗУНР. Її внутрішня і зовнішня політика. Акт злуки 22 січня 1919 року та його історичне значення. Причини поразки й уроки українських національно-визвольних змагань. Культурний розвиток, утворення Академії Наук.

Тема 11. Суспільно-політичне та культурне життя УСРР у 20-30-х роках

Зовнішня і внутрішня політика УСРР на початку 20-х років. Її державний статус у 1921-1922 рр. Поворот до НЕПу. Соціально-політичні аспекти голоду 1921-1922 рр. в Україні. Політико-правові аспекти “входження” УРСР до складу СРСР. Українізація: причини, суть, наслідки. Згорання НЕПу.

Запровадження в Україні сталінської політики воєнно-комуністичного штурму. Згубні наслідки форсованої індустріалізації та насильницької колективізації. Голодомор 1932-1933 рр. та його соціально-демографічні наслідки для України. Народне господарство України напередодні Другої світової війни. Масові репресії та їх жертви. Діячі «розстріляного відродження».

Західноукраїнські землі у складі Польщі, Чехословаччини, Румунії. Діяльність українських політичних партій та громадських організацій. Боротьба за права українців. Операція «Вісла». Українофіли, вокалісти, русофіли, мадярофіли як суспільно-політичні течії на закарпатті. Проголошення незалежності Карпатської України.

Тема 12. Україна в роки Другої світової війни

Українське питання в європейських міжнародних відносинах напередодні та на початку Другої світової війни. Початок Другої світової війни. Включення Західної України, Північної Буковини та Південної Бессарабії до складу УРСР. Політика репресій і геноциду сталінщини у західноукраїнських землях. Напад Німеччини на СРСР. Український напрям у плані “Барбароса”. Окупація українських земель Німеччиною та її сателітами. Окупаційний режим. Рух опору та його течії в Україні. Створення Української повстанської армії. Корінний перелом у ході Другої світової війни. Визволення території України від окупантів. Завершення війни. Вклад українського народу в перемогу над окупантами. Особливості культурного життя в роки війни.

Тема 13. УРСР в роки повоєнної відбудови (1945 – 1953 рр.)

Становище економіки України в повоєнні роки. Голод 1946-1947 рр. - черговий злочин тоталітарної системи проти українства. Поширення тоталітаризму. Політичні й соціально-економічні перетворення та їх вплив на загально-політичну ситуацію в Україні. Культурне життя у другій половині 40-х на початку 50-х рр.

Тема 14. Політичні та економічні зміни в УРСР у 1953 – 1964 рр.

Початок деєстанілізації. Пошуки нових економічних методів господарювання. Лібералізація суспільно-політичного життя. Зародження дисидентського руху та громадського опору. Поява руху шістдесятників.

Тема 15. Наростання кризових явищ у соціально-економічному та політичному житті УРСР (друга половина 60-х – кінець 80-х рр. XX ст.)

Наростання кризи тоталітарної системи у 1965-1985 рр. Посилення кризових явищ у соціально-економічному політичному і культурному житті республіки. Демографічні зміни та їх

наслідки. посилення русифікації. Російщення освіти й культури. Розвиток національно-визвольного руху. Його програмові та організаційні засади. Форми й методи опору існуючому режиму. Поширення репресій правлячого режиму проти інакомислячих. Утворення і діяльність Української Гельсінгської групи (УГГ), її розгром. Релігійне дисидентство. Демократизація суспільства.

Тема 16. Україна і процес «перебудови» в СРСР 1985 – 1991 рр.

Перебудова. Її мета і проблеми. Руйнування стереотипів та ідеологічних догм. Формування антикомуністичної політичної опозиції. Прийняття Декларації про державний суверенітет і Закону про економічну самостійність. Їх історичне значення. Формування економічних передумов розпаду СРСР. Криза соціальної сфери та екології. Катастрофа на Чорнобильській АЕС 26 квітня 1986 р. - трагедія і біль нації. Загострення політичної боротьби. Опір демократичним перетворенням. Боротьба між проімперськими та національно-визвольними силами. Національно-культурне відродження. Зростання національної свідомості й духовності. Становище української мови. Прийняття закону про мови УРСР. Відродження історичної пам'яті. Переорієнтація української культури на загальнолюдські цінності.

Тема 17. Державне і культурне будівництво в незалежній Україні

Прийняття Акту незалежності - найважливіша віха новітньої історії України. Всенародний референдум 1 грудня 1991 року та його історичне значення. Обрання Президентом України - Л.Кравчука. Припинення існування СРСР. Розбудова суверенної України. Формування інститутів державності. Зовнішньополітичний курс України. Соціально - економічна криза. Її причини, характер, наслідки та пошук шляхів подолання. Обрання Л.Кучми Президентом України. Прийняття Конституції 1996 р. Грошова реформа. Інтегрування України у світове та європейське співтовариство. «Помаранчева революція» 2004 р., «революція гідності» 2013 – 2014 рр. Особливості культурно-духовного процесу в умовах розбудови суверенної незалежної України.

Структура навчальної дисципліни

№ теми	Найменування розділів і тем	Всього	Лекц.	Сем.	Практ.	Сам. роб.	Форма контр.
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Вступ до курсу «Історія України: цивілізаційний вимір». Теоретичні та методологічні основи	8	2			6	перевірка с/р
2.	Давні період: розвиток людства в стародавні часи	8	2			6	перевірка с/р
3.	Стародавні цивілізації на українських землях	8	2			6	перевірка с/р
4.	Княжий період в історії українських	8	2			6	перевірка с/р

	земель						
5.	Литовсько-польський період в історії українських земель	8	2			6	перевірка с/р
6.	Козацтво та його роль в історії українського народу	8	2			6	перевірка с/р
7.	Хмельниччина: національно-визвольна революція українського народу середини XVII ст.	8	2			6	перевірка с/р
8.	І. Мазепа та П.Орлик: варіанти розвитку української державності	8	2			6	перевірка с/р
9.	Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій (кінець XVIII – початок XX ст.)	8	2			6	перевірка с/р
10.	Українська національно-демократична революція 1917 – 1921 рр. УЦР	8	2			6	перевірка с/р
11.	Суспільно-політичне та культурне життя УСРР у 20-30-х роках	4		2		2	опитування на семінарі
12.	Україна в роки Другої світової війни	6		2		4	опитування на семінарі
13.	УРСР в роки повоєнної відбудови (1945 – 1953 рр.)	6		2		4	перевірка с/р, опитування на семінарі
14.	Політичні та економічні зміни в УРСР у 1953 – 1964 рр.	6		2		4	опитування на семінарі
15.	Наростання кризових явищ у соціально-	6		2		4	перевірка с/р, опитування

	економічному та політичному житті УРСР (друга половина 60-х – кінець 80-х рр. XX ст.)						на семінарі
16.	Україна і процес «перебудови» в СРСР 1985 – 1991 рр.	6		2		4	перевірка с/р, опитування на семінарі
17.	Державне і культурне будівництво в незалежній Україні	6		2		4	перевірка с/р, опитування на семінарі
Всього		120	20	14		86	іспит

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Суспільно-політичне та культурне життя УСРР у 20-30-х роках	2
2	Україна в роки Другої світової війни	2
3	УРСР в роки повоєнної відбудови (1945 – 1953 рр.)	2
4	Політичні та економічні зміни в УРСР у 1953 – 1964 рр.	2
5	Наростання кризових явищ у соціально-економічному та політичному житті УРСР (друга половина 60-х – кінець 80-х рр. XX ст.)	2
6	Україна і процес «перебудови» в СРСР 1985 – 1991 рр.	2
7	Державне і культурне будівництво в незалежній Україні	2
	Разом	34

Теми практичних занять

не передбачено

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ до курсу «Історія України: цивілізаційний вимір». Теоретичні та методологічні основи	6
2	Давні період: розвиток людства в стародавні часи	6
3	Стародавні цивілізації на українських землях	6
4	Княжий період в історії українських земель	6
5	Литовсько-польський період в історії українських земель	6
6	Козацтво та його роль в історії українського народу	6
7	Хмельниччина: національно-визвольна революція українського народу середини XVII ст.	6

8	І. Мазепа та П. Орлик: варіанти розвитку української державності	6
9	Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій (кінець XVIII – початок XX ст.)	6
10	Українська національно-демократична революція 1917 – 1921 рр. УЦР	6
11	Суспільно-політичне та культурне життя УСРР у 20-30-х роках	2
12	Україна в роки Другої світової війни	4
13	УРСР в роки повоєнної відбудови (1945 – 1953 рр.)	4
14	Політичні та економічні зміни в УРСР у 1953 – 1964 рр.	4
15	Наростання кризових явищ у соціально-економічному та політичному житті УРСР (друга половина 60-х – кінець 80-х рр. XX ст.)	4
16	Україна і процес «перебудови» в СРСР 1985 – 1991 рр.	4
17	Державне і культурне будівництво в незалежній Україні	4
	Разом	86

Методи навчання

Пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемного викладення, частково-пошуковий, дослідницький (проектно-орієнтований), дискусія, відео-метод, пізнавальна гра, рольова гра, ситуаційний метод

Лекції, семінарські заняття, дискусії, робота з книгою, відео-метод, пізнавальна гра, рольова гра, навчальний контроль, ситуаційний метод.

Форми контролю

- Усне опитування
- Реферат
- Доповідь на семінарському занятті
- Звіт про самостійну роботу
- Презентація
- Підсумковий контроль

Розподіл балів, які отримують студенти

Можлива кількість балів, набраних до підсумкової форми контролю: іспит – від 60 до 90 балів.

Розділ 1																	іспит	Сума
T.1	T.2	T.3	T.4	T.5	T.6	T.7	T.8	T.9	T.10	T.11	T.12	13	14	15	16	17	10	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	10		

Розподіл балів за формами контролю:

- Рубіжне тестування – 5 бали
- Реферат – 5 балів
- Доповідь на семінарському занятті – 10 балів
- Звіт про самостійну роботу – 5 бали

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі	Оцінка	Оцінка за національною шкалою
-------------------	--------	-------------------------------

види навчальної діяльності	ECTS	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Методичне забезпечення

- підручники,
- навчальні посібники,
- опорні конспекти лекцій,
- навчально-методичне забезпечення дисципліни,
- нормативні документи
- ілюстративні матеріали.

3. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Історія України. Навчальний посібник / О. Д. Бойко. 3 вид. – К. : Академкнига, 2010.
2. Грушевський М.С. Ілюстрована історія України. – К., 1992.
3. Полонська-Василенко Н.Д. Історія України. – Т. 1, 2. – К., 1995.

Допоміжна

1. Алексеев Ю. М., Вертечем А. Г., Даниленко В. М. Історія України. – К., 2003.
2. Алексеев Ю. М., Кульчицький С. В., Слюсаренко А. Г. Україна на зламі історичних епох. – К., 2000.
3. Баран В., Козак Д., Терпиловський Р. Походження слов'ян. – К., 1991.
4. Бикова Т. В. Історія української літератури 70-х – 90-х років XIX століття / Т. В. Бикова. – К. : Четверта хвиля, 2008. – 113с.
5. Білоус П. В. Історія української літератури XI – XVIII ст.: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / П.В.Білоус. – К. : Академія, 2009. – 423 с.
6. Білоус П. В. Українська література XI – XVIII ст. / П. В. Білоус. – К. : Академія, 2010. – 357 с.
7. Великий українець: матеріали з життя та діяльності М. Грушевського. – К., 1992.
8. Володарі гетьманської булави. Історичні портрети. – К., 1994.
9. Голобуцький В. Запорозьке козацтво. – К., 1994.
10. Гутній О. Українська козацька держава в другій половині XVIII ст.: кордони, населення, право. – К., 1996.
11. Даниленко В., Касьянов І., Кульчицький С. Сталінізм в Україні: 20-30-ті роки. – К., 1991.
12. Довгаленко Н. С. Українська музика XX ст. / Н. С. Довгаленко – Одеса: Астропринт, 2009. – 120 с.

13. Єфименко О. Історія України та її народу. – К., 1992.
14. Жулинський М. Нація. Культура. Література: національно-культурні міфи на ідейно-естетичні пошуки української літератури / М. Жулинський. – К. : Наукова думка, 2010. – 560 с.
15. Заставний Ф. Українська діаспора. Розселення українців у зарубіжних країнах. – Львів, 1991.
16. Ісаєвич Я. Україна давня і нова: народ, релігія, культура. – Львів, 1996.
17. Історія декоративного мистецтва України: у 5 т. / Голов. редкол.: Ганна Скрипник (голов. ред.) та ін. – К. : ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, 2006 – 2009.
18. Історія українського драматичного театру: У 3 т. / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського; редкол.: Г. А. Скрипник (голова) та ін. – К., 2009.
19. Історія українського мистецтва : У 5 т. / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського; гол. ред. Г. Скрипник ; ред. Р. Михайлова, Р. Забашта. – К., 2006 – 2008.
20. Коваль М. В. Україна: 1939-1945. Маловідомі і непрочитані сторінки історії. — К., 1995.
21. Косик В. Україна і Німеччина в Другій світовій війні. – Париж; Нью-Йорк; Львів, 1993.
22. Костомаров М. Історія України в життєписах визначних її діячів. – К., 1991.
23. Котляр М. Історія України в особах. Давньоруська держава. – К., 1996.
24. Сидор-Гібелінда О. Українці на Венеціанському бієнале: сто років присутності. – К., 2008.
25. Українська державність у ХХ ст. – К., 1996.
26. Ульяновський Ф., Крижанівський О., Плохій С. Історія церкви та релігійної думки в Україні. У 3-х кн. — К., 1994.
27. Феномен Лесі Українки: літературознавчий, лінгвістичний, історіософський, філософський та педагогічний аспекти.: зб. наук. пр. / НАН України. Уклад. І. З. Тарасинська. – К., 2010. – 284 с.
28. Шаповал Ю. Людина і система (штрихи до портрета тоталітарної доби в Україні). - К., 1994.
29. Шаповал Ю. Україна 20-х – 50-х років: сторінки ненаписаної історії. – К., 1993.
30. Яворницький Д. Історія запорозьких козаків. — К., 1999.

Інформаційні ресурси

1. Харківська державна академія культури: <http://c.ac.kharkov.ua>;
2. Національна бібліотека України В.І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>;
3. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка: <http://www.korolenko.kharkov.com>;
4. Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого: [http://www. nplu.org](http://www.nplu.org).
5. <http://history.franko.lviv.ua> – довідковий сайт.
6. <http://ukrknyga.at.ua> – безкоштовна бібліотека української літератури
7. <http://www.history.org.ua> – сайт інституту історії України НАН України
8. <http://www.etnolog.org.ua> – сайт інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України